



انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد، شماره ۲۳۵

شاخص ترین گیاهان مؤثر بر دیابت

تألیف:

دکتر احمد قربانی

دکتر حسن رخشنده

اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد

مرکز تحقیقات فارماکولوژیک گیاهان دارویی

سرشناسه :	قربانی، احمد، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور :	شاخص ترین گیاهان مؤثر بر دیابت / تألیف احمد قربانی، حسن رخشنده.
مشخصات نشر:	مشهد: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مشهد، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری :	۱۳۴ ص.: مصور (رنگی).
فروست :	(انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد؛ شماره ۲۳۵).
شابک :	(ISBN: 978-600-6331-41-4)
رجحیت فهرست نویسی:	فیا.
یادداشت :	کتابنامه.
یادداشت :	نمایه.
موضوع :	دیابت -- درمان جایگزین.
موضوع :	گیاه درمانی.
شناسه افزوده :	رخشنده، حسن، ۱۳۴۳ -
شناسه افزوده :	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مشهد.
رده بندی کنگره :	RC ۶۶۱ د ۴ ۱۳۹۱
رده بندی دیویی :	۶۱۱/۴۶۱۰۶
شماره کتابخانه ملی:	۲۷۴۹۹



انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد، شماره ۲۳۵

شاخص ترین گیاهان مؤثر بر دیابت

تألیف

دکتر احمد قربانی

دکتر حسن رخشنده

وزیری، ۱۳۴ صفحه، ۳۲۰ نسخه، چاپ اول، تابستان ۱۳۹۱
امور قتی و چاپ : مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد

بها : ۴۰۰۰۰ ریال

بسمه تعالی

انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد - به عنوان یک نهاد علمی - فرهنگی، چاپ و نشر، کتابهای مورد استفاده استادان و دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی را از وظایف اساسی خود می‌داند و بر آن است تا با انتشار متون مربوط به علوم پزشکی، هم بر اعتبار و اعتلای آنها بیفزاید و هم موجبات دل‌گرمی و شوق و نشاط امر تحقیق را در پی‌جوییهای علمی فراهم آورد.

به یقین چاپ و نشر آثار معتبر علمی، امکان دستیابی اهل تحقیق را به منابع مختلف و گوناگون علمی مورد نیاز به‌ترین صورتی میسر و ممکن خواهد ساخت و راه را برای تحقیقات بعدی هموار خواهد کرد.

باید گفته شود که گستردگی فعالیتهای مربوط به نشر، در قلمرو ناشران خصوصی، نه تنها از مسؤلیت مراکز معتبر دانشگاهی، به‌کوشش در این زمینه‌ها با تکیه بر جنبه‌های علمی و فرهنگی موضوع نمی‌کاهد، بلکه به دلایل گوناگون، از جمله لزوم بررسیهای دقیق کارشناسی، ویرایشهای علمی و فنی، و نیز توجه حداکثر به توان مالی مخاطبان آثار، به‌ویژه دانشجویان، ایجاب می‌کند که دانشگاههای دولتی دامنه خدمات خود را با تکیه بر جنبه‌های کیفی، و گاه صرف‌نظر از بازده اقتصادی گسترش دهند.

مسئولان انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد، با اشتیاق و اخلاص تمام می‌خواهند تا جدیدترین آثار مربوط به دانشهای پزشکی را به بهترین شیوه فراهم آورند و بکوشند تا آثار منتشر شده با کیفیت مطلوب عرضه گردد. در عین حال انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مترصد دریافت نظرها و انتقادهای به‌جا و سازنده اهل نظر می‌باشد تا از این طریق بتواند بر کمال آثار منتشره خویش بیفزاید.

معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد با استعانت از الطاف خداوندی امیدوار است که نشر این اثر همانند دیگر آثار انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد با نظارت هم‌پایانه این معاونت، و با تکیه بر ابتکار و کوشش اعضا و کارشناسان دانش‌آموخته خویش و نیز ایجاد ارتباط محکم و پایدار با جامعه پزشکی و دانشجویان پژوهشگر، در جهت ارتقای کیفی و تنوع موضوعات مورد نیاز دانش‌پژوهان رشته‌های علوم پزشکی گامهای مؤثر بردارد تا مورد استفاده دانشجویان و مقبول طبع صاحب‌نظران و دانشگاهیان نکته‌بین قرار بگیرد.

انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد

فهرست مطالب

۷	مقدمه مولفان
۹	بخش اول - مقدمه
۱۱	اهمیت گیاهان دارویی
۱۲	احتیاط در مصرف گیاهان دارویی
۱۳	دیابت
۱۴	دیابت نوع ۱
۱۴	دیابت نوع ۲
۱۵	عوارض دیابت
۱۵	درمان دیابت
۱۷	مدل‌های حیوانی برای دیابت
۱۸	منابع
۱۹	بخش دوم - گیاهان دارویی بومی ایران
۲۱	فصل ۱ - انار
۲۷	فصل ۲ - حنظل
۳۱	فصل ۳ - خار مریم
۳۷	فصل ۴ - زیتون
۴۳	فصل ۵ - سیاه دانه
۴۹	فصل ۶ - سیر

فصل ۷ - شنبلیله	۵۵
فصل ۸ - قره قاط	۶۳
فصل ۹ - کلپوره	۶۹
فصل ۱۰ - گردو	۷۳
فصل ۱۱ - گزنه	۷۷
فصل ۱۲ - مریم گلی	۸۳
فصل ۱۳ - سایر گیاهان بومی ایران	۸۷
بخش سوم - گیاهان دارویی غیر بومی	۹۱
فصل ۱۴ - تاروار	۹۳
فصل ۱۵ - فیلاتوس آمارس	۹۹
فصل ۱۶ - کارلا	۱۰۳
فصل ۱۷ - کینو	۱۰۹
فصل ۱۸ - گانودرما لوسیدیوم	۱۱۵
فصل ۱۹ - گیمنما سیلویستر	۱۲۱
فصل ۲۰ - سایر گیاهان غیر بومی	۱۲۵
نمایه	۱۲۹

مقدمه مولفان

دیابت از جمله بیماریهای مزمن است که به علت تغییر رژیم غذایی و روش زندگی از سنتی به صنعتی شیوع آن افزایش یافته است. بر اساس گزارش سازمان جهانی بهداشت بیش از ۲۲۰ میلیون انسان در جهان به این بیماری مبتلا هستند و این تعداد تا سال ۲۰۳۰ به دو برابر افزایش خواهد یافت. متأسفانه ایران در منطقه ای قرار دارد که شیوع دیابت در آن نسبت به آمار جهانی بالا است. در حال حاضر داروهای متعددی برای کنترل دیابت در دسترس است. اما به دلیل حاصل نشدن بهبودی کامل با مصرف داروهای موجود، تمایل مردم و متولیان سلامت به استفاده از درمان‌های جایگزین و سنتی افزایش یافته است. گیاهان دارویی بخشی از این درمان‌های سنتی است که کاربرد آنها به هزاران سال قبل باز می‌گردد. پس از ظهور طب جدید و ورود داروهای شیمیایی به بازار، برای مدتی گرایش مردم به این گیاهان کاهش یافت اما در سالهای اخیر دوباره استقبال وسیعی حتی در کشورهای اروپایی نسبت به فرآورده‌های گیاهی صورت گرفته است. در طب سنتی نقاط مختلف دنیا برای بیش از ۸۰۰ نوع گیاه اثرات ضد دیابتی قائل هستند. بسیاری از بیماران دیابتی انواع مختلفی از این گیاهان را که حتی برای برخی از آنها دلایل علمی کافی وجود ندارد به طور بی‌رویه استفاده می‌کنند. متأسفانه بیشتر این بیماران از عوارض جانبی این گیاهان نیز بی‌اطلاع هستند. هدف از نگارش این کتاب کمک به رفع این مشکل و فرهنگ سازی برای استفاده علمی از گیاهان دارویی است. در این کتاب تعدادی از شاخص‌ترین گیاهان دارویی موثر بر دیابت شرح داده شده‌اند. گیاهان انتخاب شده برای این کتاب از این جهت شاخص هستند که در مقایسه با سایر گیاهان تعداد بیشتری مقاله علمی برای تایید اثرات آنها وجود دارد. در این کتاب همچنین کوشش گردیده تا مفاهیم و اصطلاحات علمی به زبان ساده توضیح داده شوند تا همه گروه‌های هدف یعنی پزشکان، پیراپزشکان، دانشجویان علوم پزشکی و بیماران عزیز بتوانند از مطالب آن استفاده نمایند. امیدوارم خوانندگان عزیز ما را از نقایص این کتاب مطلع سازند تا در چاپ‌های بعدی آنها را برطرف نماییم. در پایان لازم می‌دانیم از تمام کسانی که ما را در تهیه و نشر این اثر یاری نمودند به ویژه معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد تشکر و قدر دانی نمایم.

احمد قربانی

حسن رخشنده

تابستان ۱۳۹۱